

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 2. mája 2019¹

Vec C-683/17

**Cofemel – Sociedade de Vestuário SA
proti
G-Star Raw CV**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Supremo Tribunal de Justiça (Najvyšší súd, Portugalsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Autorské právo a súvisiace práva – Právna ochrana dizajnov – Právo rozmnožovania – Odevy“

Úvod

1. Právna ochrana diel úžitkového umenia je takmer rovnako stará ako ochrana duševného vlastníctva vo všeobecnosti.² Stále sa však snaží nájsť si svoje miesto v systéme práva duševného vlastníctva. Týka sa troch hlavných oblastí: ochrany vynálezov patentovým právom, ochrany duševnej tvorby autorským právom a ochrany dobrého mena právom ochranných známk. Predmety úžitkového umenia sú vzhľadom na ich dekoratívny a úžitkový charakter a na ich umelecký a priemyselný účel, vhodné pre tieto tri formy ochrany bez toho, aby v plnej miere spĺňali ciele alebo mechanizmy ktorejkoľvek z nich.³ Hoci boli vypracované režimy ochrany *sui generis*, najmä v Európe, táto ochrana nikdy nezískala výlučné postavenie: vždy sa môže kumulovať s inými druhmi ochrany.⁴

2. Prejednávaná vec sa týka najmä kumulácie ochrany dizajnov v režime *sui generis* s ich ochranou ako diel autorským právom. Vzťah medzi týmito dvoma režimami ochrany vždy vyvolával pochybnosti, a to ako u normotvorcu, tak aj v judikatúre a polemikách.

3. Na jednej strane úžitková a funkčná povaha predmetov úžitkového umenia a ich určenie, aby sa hromadne priemyselne vyrábali, spochybňujú ich schopnosť byť chránené autorským právom a súlad tejto ochrany s ich axiologickými základmi (osobný vzťah medzi autorom a jeho dielom), ako aj jej cieľmi (odmeňovanie tvorivého intelektuálneho úsilia). Ochrana dizajnov autorským právom predstavuje predovšetkým dve riziká: zbavenie osobitosti ochrany autorským právom a prekážku

1 Jazyk prednesu: francúzština.

2 Jedným z prvých legislatívnych aktov v tejto oblasti bol francúzsky zákon z 18. marca 1806, ktorým sa zriaďuje Conseil des prud'hommes (pracovný súd) v Lyone, ktorý poskytol ochranu dizajnom výrobcov hodvábu v Lyone.

3 Pozri FISCHMAN AFORI, O.: Reconceptualizing Property in Designs. In: *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal*, č. 3, 2008, s. 1105 – 1178.

4 Pokiaľ ide o fenomén kumulácie ochrany dizajnov v práve duševného vlastníctva, pozri najmä, DERCLAYE, E., LEISTNER, M.: *Intellectual Property Overlaps: A European perspective*. Hart Publishing, Oxford, 2011, ako aj TISCHNER, A.: *Kumulatywna ochrona wzornictwa przemysłowego w prawie własności intelektualnej*. C.H.Beck, Warszawa, 2015.

slobodnej hospodárskej súťaže.⁵ Z tohto dôvodu viaceré právne poriadky prijali opatrenia na ochranu dizajnov s vysokou umeleckou hodnotou prostredníctvom autorských práv. Možno citovať doktrínu „scindibilità“ v talianskom práve, „Stufentheorie“ v nemeckom práve, alebo obmedzenie trvania ochrany v prípade predmetov vyrobených v priemyselnom meradle v práve Spojeného kráľovstva.⁶

4. Na druhej strane niektoré predmety úžitkového umenia majú nesporne vysoký stupeň pôvodnosti. Stačí len uviesť štýly vyvinuté v tejto oblasti, ako napríklad Art deco alebo Bauhaus. Platí to aj v odvetví činnosti, o ktorú ide v prejednávanej veci, teda v odevnom priemysle: kúsok *haute couture* sú tak, ak nie viac, umeleckými dielami než odevmi. Nie je preto opodstatnené vylúčiť *a priori* predmety úžitkového umenia z ochrany autorským právom len z dôvodu ich (rovnako) funkčného charakteru. Na druhej strane iné kategórie diel, pri ktorých neexistujú pochybnosti o ich ochrane autorským právom, môžu mať tiež úžitkové funkcie a pritom zostať pôvodným duševným výtvorom. Je to tak v prípade niektorých literárnych, fotografických a dokonca hudobných diel.

5. Voľba, ktorú si normotvorca Únie zvolil, v duchu teórie jednoty umenia vytvorenej vo francúzskej právnej náuke,⁷ kumulácie ochrany predmetov úžitkového umenia uplatňovanej režimom *sui generis* a autorským právom sa nezdá byť irelevantná.⁸ Je však potrebné zabezpečiť autonómiu a dosiahnuť príslušné ciele každého režimu ochrany.

6. Práve v tomto kontexte bude Súdny dvor riešiť právne otázky, ktoré mu položil Supremo Tribunal de Justiça (Najvyšší súd, Portugalsko) v rámci tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

Právny rámec

Medzinárodné právo

7. Podľa článku 2 ods. 1 a 7 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel, podpísaného 9. septembra 1886 v Berne (Parížsky akt z 24. júla 1971) v znení zmien z 28. septembra 1979 (ďalej len „Bernský dohovor“)⁹:

„1. Výraz ‚literárne a umelecké diela‘ zahŕňa všetky výtvary z literárnej, vedeckej a umeleckej oblasti bez ohľadu na spôsob alebo formu ich vyjadrenia, ako... diela úžitkového umenia...

...

5 O tomto zbavení osobitosti ochrany na úkor hospodárskej súťaže prostredníctvom *industrial copyright* v práve Spojeného kráľovstva pozri, okrem iného, BENTLY, L.: The Return of Industrial Copyright? In: *European Intellectual Property Review*. 2012, s. 654 – 672.

6 Pozri najmä DERCLAYE, E., LEISTNER, M.: c. d., s. 200 a 283; MARZANO, P.: Une protection mal conçue pour un produit bien conçu: l'Italie et sa protection des dessins et modèles industriels par le droit d'auteur. In: *Revue internationale du droit d'auteur*. 2014, s. 118; ako aj TISCHNER, A.: c. d., s. 159 – 170.

7 Pozri najmä POLLAUD-DULIAN, F.: *Propriété intellectuelle. Le Droit d'auteur*. Economica, Paríž, 2014, s. 190 – 194, ako aj VIVANT, M., BRUGUIÈRE, J.-M.: *Droit d'auteur et droits voisins*. Dalloz, Paris, 2016, s. 255 – 257.

8 Aj keď podľa niektorých autorov zásada kumulatívnej ochrany vyjadruje bezmocnosť systému duševného vlastníctva nad kontrolou jeho hypertrofiu (TISCHNER, A.: The role of unregistered rights – a European perspective on design protection, In: *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, č. 4, 2018, s. 303 – 314).

9 Európska únia nie je zmluvnou stranou Bernského dohovoru, ale je zmluvnou stranou Dohody o obchodných aspektoch duševného vlastníctva, ktorá tvorí prílohu 1C Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie podpísanej v Marrákeši 15. apríla 1994 (ďalej len „dohoda TRIPS“), schválenej v mene Európskej únie rozhodnutím Rady 94/800/EŠ z 22. decembra 1994, týkajúcej sa uzavretia dohôd v mene Európskeho spoločenstva, pokiaľ ide o záležitosti v rámci jeho kompetencie, ku ktorým sa dospelo na Uruguajskom kole multilaterálnych rokovaní (1986 – 1994) (Ú. v. ES L 336, 1994, s. 1; Mim. vyd. 11/021, s. 80), ktorej článok 9 ods. 1 zaväzuje zmluvné strany dodržiavať články 1 až 21 Bernského dohovoru.

7. Zákonodarstvám štátov Únie sa vyhradzuje, aby upravili so zreteľom na ustanovenie článku 7 ods. 4 tohto dohovoru¹⁰, rozsah pôsobnosti ich zákonov na diela úžitkového umenia a na priemyselné vzory a modely, ako aj podmienky, za ktorých sú také diela, vzory a modely chránené. Pre diela, ktoré sú v štáte pôvodu chránené iba ako vzory a modely, možno sa v inom štáte Únie dovolávať iba osobitnej ochrany, aká sa priznáva v tomto štáte vzorom a modelom; ak sa však v tomto štáte neposkytuje taká osobitná ochrana, budú tieto diela chránené ako umelecké diela.

...“

8. Podľa článku 25 dohody TRIPS:

„1. Členovia poskytnú ochranu nezávisle, vytvoreným priemyselným vzorom, ktoré sú nové alebo pôvodné...

2. Každý člen zabezpečí, aby požiadavky na zabezpečenie ochrany textilných vzorov, najmä pokiaľ ide o náklady, skúšky alebo zverejnenia, nezhoršili neprímerane možnosť požadovať a získať takúto ochranu. Členovia môžu splniť túto povinnosť prostredníctvom právnej úpravy priemyselných vzorov alebo autorských práv.“

Právo Únie

9. Článok 17 smernice 98/71/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 1998 o právnej ochrane dizajnov¹¹ stanovuje:

„Dizajn chránený právom k dizajnu zapísanému v členskom štáte alebo pre členský štát v súlade s touto smernicou je tiež vhodný na ochranu podľa autorského práva tohto štátu, a to odo dňa, kedy bol dizajn vytvorený alebo akoukoľvek formou stanovený. Rozsah, v akom a podmienky, za ktorých sa takáto ochrana udeľuje, vrátane požadovaného stupňa pôvodnosti, určí každý členský štát.“

10. Podľa článku 2 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti¹²:

„Členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti:

a) pre autorov k ich dielam;

...“

11. Podľa článku 9 uvedenej smernice:

„Táto smernica platí bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia týkajúce sa predovšetkým patentových práv, ochranných známok, dizajnových práv, úžitkových vzorov, topografie polovodičových výrobkov, ochrany typu písma, podmieneného prístupu, prístupu do káblových rozvodov vysielačích spoločností, ochrany národných kultúrnych hodnôt, požiadaviek na právnu záruku, zákonov o kartelových praktikách a nekalej súťaži, obchodného tajomstva, bezpečnosti, dôvernosti, ochrany údajov a súkromia, prístupu k verejným dokumentom a zmluvného práva.“

¹⁰ Článok 7 ods. 4 Bernského dohovoru sa týka doby ochrany priemyselných vzorov.

¹¹ Ú. v. ES L 289, 1998, s. 28; Mim. vyd. 13/021, s. 120.

¹² Ú. v. ES L 167, 2001, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230.

12. Článok 96 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch spoločenstva¹³ stanovuje:

„Dizajn chránený dizajnom spoločenstva je tiež spôsobilý na ochranu podľa autorského práva členských štátov od dátumu, kedy sa dizajn vytvoril alebo zafixoval v akejkoľvek forme. Rozsah, do ktorého a podmienky, za ktorých sa takáto ochrana udeľuje, zahrňujúca stupeň požadovanej novosti, stanovuje jednotlivý členský štát.“

Portugalské právo

13. Smernica 2001/29 bola prebratá do portugalského práva v Código do Direito de Autor e dos Direitos Conexos (Zákonník autorských práv a s nimi súvisiacich práv), ktorého článok 2 ods. 1 obsahuje nasledovný zoznam kategórií predmetov chránených autorským právom:

„1. Duševné výtvary z literárnej, vedeckej a umeleckej oblasti bez ohľadu na spôsob, formu vyjadrenia, kvalitu, spôsob prenosu a účel, zahŕňajú najmä:

...

i) diela úžitkového umenia, priemyselné dizajny alebo vzory a diela dizajnu, ktoré predstavujú umeleckú tvorbu bez ohľadu na ochranu priemyselného vlastníctva;

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

14. Spoločnosť G-Star Raw CV (ďalej len „spoločnosť G-Star“) je spoločnosť založená podľa holandského práva, ktorá navrhuje, vyrába a predáva odevy. Spoločnosť G-Star používa, ako majiteľka alebo na základe výhradnej licenčnej zmluvy, ochranné známky G-Star, G-Star Raw, G-Star Denim Raw, GS-Raw, G-Raw a Raw. Odevy predávané pod týmito značkami zahŕňajú modely nohavíc Arc, ako aj modely bünd a tričiek Rowdy.

15. Spoločnosť Cofemel – Sociedade de Vestuário SA (ďalej len „spoločnosť Cofemel“) je spoločnosť založená podľa portugalského práva, ktorá navrhuje, vyrába a predáva modely nohavíc, bünd a tričiek Tiffosi.

16. Dňa 30. augusta 2013 podala spoločnosť G-Star žalobu na portugalský prvostupňový súd, ktorej cieľom bolo najmä nariadiť spoločnosti Cofemel, aby ukončila akékoľvek porušovanie jej autorských práv a akékoľvek konanie nekalej súťaže voči nej, ako aj nahradila spôsobenú škodu a v prípade nového porušenia, aby ju zviazal na zaplatenie denného penále až do jeho ukončenia. V rámci tejto žaloby spoločnosť G-Star predovšetkým tvrdila, že niektoré modely nohavíc, bünd a tričiek uvádzané na trh spoločnosťou Cofemel mali identický alebo podobný dizajn, ako jej modely Arc a Rowdy. Spoločnosť G-Star ďalej tvrdila, že išlo o pôvodné duševné výtvary a teda o diela dizajnu chránené autorskými právami.

17. Súd rozhodujúci vo veci svojím rozsudkom žalobe podanej spoločnosťou G-Star čiastočne vyhovel. Spoločnosť Cofemel sa proti uvedenému rozsudku odvolala na Tribunal da Relação de Lisboa (Odvolací súd Lisabon, Portugalsko), ktorý ho potvrdil.

¹³ Ú. v. ES L 3, 2002, s. 1; Mim. vyd. 13/027, s. 142.

18. Na základe odvolania podaného spoločnosťou Cofemel, Supremo Tribunal de Justiça (Najvyšší súd) považuje za preukázané, po prvé, že modely odevov spoločnosti G-Star skopírované spoločnosťou Cofemel boli navrhnuté dizajnérmi pracujúcimi pre spoločnosť G-Star alebo dizajnérmi konajúcimi v jej mene alebo majúcimi zmluvne prevedené ich autorské práva. Po druhé tieto modely odevov sú výsledkom návrhov a výrobných procesov, ktoré sú vo svete módy považované za inovatívne. Po tretie uvedené modely sú charakterizované súborom špecifických prvkov (trojrozmerná forma, umiestnenie určitých prvkov, schéma spojov a farieb, atď.), ktoré čiastočne prevzali modely odevov spoločnosti Cofemel. Vzhľadom na túto situáciu Supremo Tribunal de Justiça (Najvyšší súd) spochybňuje význam článku 2 ods. 1 bodu i) Zákonníka autorských práv a s nimi súvisiacich práv. V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že hoci jasne zahŕňa diela úžitkového umenia, priemyselné dizajny alebo vzory a diela dizajnu, ktoré predstavujú umeleckú tvorbu v zozname diel chránených autorským právom, toto ustanovenie nespresňuje stupeň pôvodnosti, ktorý sa vyžaduje na to, aby takéto diela požívali predmetnú ochranu.

19. Za týchto podmienok Supremo Tribunal de Justiça (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Odporuje výkladu článku 2 písm. a) smernice 2001/29 podanému Súdnym dvorom vnútroštátna právna úprava – v predmetnej veci článok 2 ods. 1 bod i) Zákonníka autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom – priznávajúca ochranu podľa autorského práva dielam úžitkového umenia, priemyselným vzorom a dizajnom, ktoré vytvárajú nad rámec sledovaného úžitkového cieľa vizuálny efekt, ktorý má z estetického hľadiska vlastný a badateľný charakter v tom zmysle, že jeho originalita je základným kritériom, ktorým sa riadi priznanie ochrany v oblasti autorských práv?

2. Odporuje výkladu článku 2 písm. a) smernice 2001/29 podanému Súdnym dvorom vnútroštátna právna úprava – v predmetnej veci článok 2 ods. 1 bod i) Zákonníka autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom – priznávajúca ochranu podľa autorského práva dielam úžitkového umenia, priemyselným vzorom a dizajnom, ak si vzhľadom na mimoriadne náročné posúdenie, pokiaľ ide o ich umeleckú hodnotu, a vzhľadom na názory prevládajúce v kultúrnych a inštitucionálnych kruhoch, zaslúžia byť kvalifikované ako ‚umelecká tvorba‘ alebo ‚umelecké dielo‘?“

20. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol doručený Súdnemu dvoru 6. decembra 2017. Písomné pripomienky predložili portugalská, česká, talianska vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Európska komisia. Účastníci konania vo veci samej, portugalská, česká vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Komisia boli zastúpení na pojednávaní, ktoré sa konalo 12. decembra 2018.

Analýza

21. Svojimi dvomi prejudiciálnymi otázkami, ktoré by podľa môjho názoru mali byť preskúmané spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 2 písm. a) smernice 2001/29, ako ho vykladá Súdny dvor, bráni tomu, aby boli priemyselné dizajny a vzory¹⁴ chránené autorským právom iba vtedy, ak majú výrazný umelecký charakter, ktorý presahuje rámec toho, čo sa bežne vyžaduje od iných kategórií diel.

¹⁴ Vnútroštátny súd vo svojich otázkach odkazuje na znenie portugalského práva: „diela úžitkového umenia, priemyselné vzory a diela dizajnu“. Zdá sa mi však, že tieto tri pojmy sú v podstate synonymá. V každom prípade, v týchto návrhoch sa odvolávam na predmety, ktoré, rovnako ako predmety sporu vo veci samej, môžu byť chránené ako dizajny v zmysle smernice 98/71 alebo nariadenia č. 6/2002.

22. Odpoveď na túto otázku si vyžaduje analýzu judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa pojmu „diela“ v oblasti autorského práva Únie, ako aj analýzu tvrdení, predložených najmä zo strany talianskej a českej vlády a vlády Spojeného kráľovstva, založených na údajnom osobitnom postavení dizajnov v systéme zavedenom právom Únie.

Judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa pojmu „dielo“

23. Článok 2 písm. a) smernice 2001/29, citovaný vnútroštátnym súdom, sám osebe nedefinuje pojem diela. Toto ustanovenie sa obmedzuje na priznanie výlučného práva autorov udeliť súhlas alebo zakázať akékoľvek rozmnožovanie ich diel. Okrem toho žiadne iné ustanovenie tejto smernice nedefinuje pojem „dielo“. Je pravdepodobné, ako uviedla česká vláda vo svojich pripomienkach, že veľké rozdiely medzi režimami autorských práv členských štátov neumožnili dosiahnuť jednomyselne prijateľnú definíciu. V tejto súvislosti treba poznamenať, že dokonca aj na vnútroštátnej úrovni je mimoriadne ťažké, ak nie nemožné, predstaviť si abstraktnú definíciu schopnú pokryť množstvo veľmi odlišných predmetov, ktoré môžu byť chránené autorským právom a zároveň vylúčiť tie, ktorú chránené nie sú. Prinajlepšom je možné zostaviť zoznam oblastí tvorby, ktorý je nutne neúplný, v ktorých sa môžu autorské práva uplatňovať, ako je to v článku 2 ods. 1 Bernského dohovoru.

24. Takáto medzera by však nemohla existovať, pretože pojem „dielo“ je základným kameňom akéhokoľvek režimu autorského práva pri definovaní jeho vecnej pôsobnosti. Jednotný výklad tohto pojmu je preto nevyhnutný pri harmonizácii autorských práv ustanovených právom Únie. Bolo by v skutočnosti zbytočné harmonizovať rôzne práva, ktoré požívajú autori, ak by členské štáty mohli zahrnúť alebo vylúčiť z tejto ochrany, či už legislatívnymi alebo súdnymi prostriedkami, taký alebo onaký predmet. Súdny dvor by mal byť skôr či neskôr vyzvaný, aby vyplnil túto medzeru v zmysle prejudiciálnych otázok predložených súdmi, ktoré spochybňujú účel smerníc o autorských právach, ktoré sa majú uplatňovať v určitých osobitných prípadoch.

25. Vzhľadom na to, že samotná smernica 2001/29 nedefinuje pojem „dielo“ a neodvoláva sa na právo členských štátov na účely jeho vymedzenia, ide o autonómny pojem práva Únie.¹⁵ Podľa judikatúry Súdneho dvora musí byť teda predmet, ktorý má byť kvalifikovaný ako „dielo“ v zmysle autorského práva, „pôvodn[ý] v tom zmysle, že [je] výsledkom autorovej vlastnej duševnej tvorby“.¹⁶ Túto podmienku uplatniteľnosti autorského práva harmonizovaného právom Únie, najmä smernicou 2001/29, stanovil Súdny dvor s ohľadom na štruktúru tejto smernice, ako aj s ohľadom na štruktúru Bernského dohovoru. Uvedená podmienka však nie je zavedená právom Únie: uvádza sa totiž vo väčšine vnútroštátnych právnych úprav autorského práva, prinajmenšom v systémoch kontinentálneho práva.¹⁷ Istým spôsobom je teda súčasťou právnych tradícií členských štátov.

26. Hlavným prvkom definície diela je kategória „vlastný duševný výtvor autora“. Táto definícia bola neskôr rozvinutá v judikatúre Súdneho dvora, podľa ktorej je duševný výtvor pre jej autora špecifický, pretože odráža jeho osobnosť. Je to tak v prípade, keď autor mohol pri vytváraní diela vyjadriť svoje tvorivé schopnosti prostredníctvom slobodných a tvorivých výberov.¹⁸ Naopak, pokiaľ je vyjadrenie týchto zložiek dané ich technickou funkciou, kritérium pôvodnosti nie je splnené, keďže jednotlivé spôsoby realizácie danej myšlienky sú natoľko obmedzené, že myšlienka a jej vyjadrenie splyvajú. Takáto situácia neumožňuje autorovi vyjadriť svoju tvorivosť originálnym spôsobom a dospieť

15 Pozri v poslednom rade rozsudok z 13. novembra 2018, Levola Hengelo (C-310/17, EU:C:2018:899, bod 33).

16 Rozsudok zo 16. júla 2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, bod 37).

17 Tak je to najmä v nemeckom práve, kde § 2 ods. 2 Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (zákon o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom) z 9. septembra 1965 stanovuje, že „diela v zmysle tohto zákona sú iba osobné duševné výtvory“. Tento pojem sa odráža v pojme „originality“ vo francúzskom autorskom práve [rozsudok Cour de cassation (Kasačný súd), plenárne zhromaždenie, zo 7. marca 1986, Babolat c/Pachot, č. 83-10477, uverejnený v Zbierke], ako aj v poľskom práve [článok 1 ods. 1 ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (zákon o autorskom práve a súvisiacich právach) zo 4. februára 1994] alebo v španielskom práve [článok 10 Ley de Propiedad Intelectual (zákon o duševnom vlastníctve) z 24. apríla 1996]. Situácia je iná v systémoch autorských práv v anglosaských krajinách.

18 Rozsudok z 1. decembra 2011, Painer (C-145/10, EU:C:2011:798, body 88 a 89).

k výsledku, ktorý predstavuje autorov vlastný duševný výtvor.¹⁹ Len vlastný duševný výtvor autora, v zmysle vyššie uvedenej definície, sa podieľa na kvalite diela, ktoré možno chrániť autorským právom. Skutočnosti, akými sú duševné úsilie a schopnosti autora, nemôžu ako také odôvodniť ochranu dotknutého predmetu autorským právom, ak toto úsilie a tieto schopnosti nevyjadrujú žiadnu originalitu.²⁰ Nakoniec predmet ochrany podľa autorského práva musí byť dostatočne presne a objektívne identifikovaný.^{21 22}

Uplatnenie uvedenej judikatúry na dizajny

27. Na rozdiel od toho, čo tvrdí česká vláda vo svojich písomných pripomienkach, definícia diela ako vlastného duševného výtvoru autora sa neobmedzuje na oblasti, ktoré podliehajú osobitným právnym predpisom Únie, v ktorých je toto kritérium výslovne stanovené, konkrétne databázy, fotografie a počítačové programy.²³

28. Prvé uplatnenie tohto kritéria Súdny dvorom sa totiž týkalo literárneho diela chráneného na základe smernice 2001/29. Ako som už naznačil, Súdny dvor odvodil toto kritérium zo všeobecnej systematiky autorského práva, tak medzinárodného, ako aj v rámci Únie. Hoci Súdny dvor následne uplatnil toto kritérium na predmety podliehajúce osobitným pravidlám práva Únie, ako sú napríklad fotografie, toto uplatnenie nebolo založené na uvedenom pravidle, ale na jeho skoršej judikatúre.²⁴

29. Z toho podľa môjho názoru jasne vyplýva, že kritérium vlastnej duševnej tvorby autora, ako sa uvádza v judikatúre Súdneho dvora, sa vzťahuje na všetky kategórie diel. Vyplýva to tiež z jednotnosti požadovanej pri uplatňovaní smernice 2001/29 v rámci celej Únie. Akékoľvek rozdiely medzi vnútroštátnymi právnymi predpismi členských štátov v rozsahu uplatnenia ochrany autorských práv by v skutočnosti narušili toto jednotné uplatňovanie.²⁵ Nevidím preto žiadny dôvod na to, aby sa toto kritérium aspoň v zásade neuplatňovalo na priemyselné vzory, pokiaľ ide o ich ochranu autorským právom.

30. Nepresvedčilo ma ani tvrdenie českej vlády na pojednávaní, podľa ktorej kritérium vlastného duševného výtvoru autora by bolo neoddeliteľnou súčasťou každého diela a nebolo by v rozpore s prísnejšími požiadavkami, ktoré by vnútroštátne právo ukladalo určitým kategóriám predmetov, akými sú diela úžitkového umenia.

31. Kritérium vlastného duševného výtvoru autora skutočne umožňuje rozlišovať medzi predmetmi, ktoré môžu byť chránené autorským právom a predmetmi, ktoré túto ochranu nepoživajú.²⁶ Toto kritérium, na ktoré sa Súdny dvor odvoláva aj ako na kritérium pôvodnosti,²⁷ však predstavuje tiež maximálnu požiadavku, ktorú môžu členské štáty uložiť, aby mohli požívať ochranu podľa autorského práva bez ohľadu na úroveň umeleckej tvorivosti dotknutého predmetu. Súdny dvor vo svojom rozsudku Painer veľmi jasne uviedol, že pokiaľ ide o fotografický portrét, ochrana priznaná článkom 2 písm. a) smernice 2001/29 nemôže byť nižšia než ochrana, ktorá je priznaná iným dielam vrátane iných

19 Rozsudok z 22. decembra 2010, Bezpečnostní softwarová asociace (C-393/09, EU:C:2010:816, body 49 a 50).

20 Rozsudok z 1. marca 2012, Football Dataco a i. (C-604/10, EU:C:2012:115, bod 33).

21 Rozsudok z 13. novembra 2018, Levola Hengelo (C-310/17, EU:C:2018:899, bod 40).

22 Pokiaľ ide o opis tejto judikatúry, vo veľkej miere som sa inšpiroval bodmi 17 a 18 návrhov, ktoré som predniesol vo veci Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2018:870).

23 Ide o smernicu Európskeho parlamentu a Rady 96/9/ES z 11. marca 1996 o právnej ochrane databáz (Ú. v. ES L 77, 1996, s. 20; Mim. vyd. 13/015, s. 459), článok 3 ods. 1; smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2006/116/ES z 12. decembra 2006 o lehote ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv (Ú. v. EÚ L 372, 2006, s. 12), článok 6 a smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/ES z 23. apríla 2009 o právnej ochrane počítačových programov (Ú. v. EÚ L 111, 2009, s. 16), článok 1 ods. 3.

24 Pozri rozsudky z 1. decembra 2011, Painer (C-145/10, EU:C:2011:798, bod 87), a zo 7. augusta 2018, Renckhoff (C-161/17, EU:C:2018:634, bod 14).

25 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. novembra 2018, Levola Hengelo (C-310/17, EU:C:2018:899, bod 45).

26 Pozri najmä rozsudok z 22. decembra 2010, Bezpečnostní softwarová asociace (C-393/09, EU:C:2010:816, body 46 až 48).

27 Rozsudok z 22. decembra 2010, Bezpečnostní softwarová asociace (C-393/09, EU:C:2010:816, body 48 a 49).

fotografických diel.²⁸ Žiadna okolnosť v smernici 2001/29 alebo inej smernici uplatniteľnej v tejto oblasti totiž neumožňuje domnievať sa, že by rozsah takejto ochrany mal závisieť od prípadných rozdielnych možností umeleckej tvorivosti pri realizácii rôznych kategórií diel.²⁹ Ak však rozsah ochrany nemôže byť na takomto základe obmedzený, nemožno sa v takomto prípade *a fortiori* domnievať, že takáto ochrana je ako taká úplne vylúčená.

32. Podobne v smernici 2001/29 nevidím žiadne kritérium, ktoré by umožňovalo vychádzať z úrovne ochrany diel úžitkového umenia podľa ich umeleckej hodnoty. Talianska, česká vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ktoré predložili svoje pripomienky v prejednávanej veci, sa však domnievajú, že takéto kritérium sa nachádza v iných ustanoveniach práva Únie, konkrétne v článku 17 smernice 98/71 a článku 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002. Tento aspekt teraz posúdim.

Prínos článku 17 smernice 98/71 a článku 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002

33. Pripomínam, že článok 17 smernice 98/71 zakotvuje zásadu kumulácie ochrany dizajnu dizajnovým právom, ako aj autorským právom. Druhá veta tohto článku stanovuje, že rozsah, v akom, a podmienky za ktorých sa takáto ochrana autorským právom udeľuje, vrátane požadovaného stupňa pôvodnosti, určí každý členský štát. Podobné znenie sa nachádza v článku 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002.

34. Podľa talianskej a českej vlády, ako aj vlády Spojeného kráľovstva by tieto ustanovenia poskytli členským štátom úplnú voľnosť pri udeľovaní ochrany dizajnov autorským právom, a to aj napriek prijatiu smernice 2001/29. Spomínané vlády tvrdia, že článok 17 smernice 98/71 predstavuje *lex specialis* vo vzťahu k ustanoveniam smernice 2001/29, ako ju vykladá Súdny dvor. Podobné stanovisko zastáva aj právna veda.³⁰

35. Nesúhlasím s týmto stanoviskom a nižšie posúdim jednotlivé argumenty uvedené na jeho podporu, ktoré považujem za málo presvedčivé.

36. Po prvé, ako jednoznačne vyplýva z prvej vety článku 17 smernice 98/71, uvedený článok sa týka len prihlásených dizajnov. Prípadná voľnosť priznaná členským štátom sa teda týka iba tejto kategórie dizajnov. Väčšina dizajnov pritom zostáva v rámci Európskej únie neprihlásená.³¹ Ako vyplýva z informácií uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania v prejednávanej veci, platí to najmä pre dizajny, ktoré sú predmetom veci samej. Z toho dôvodu sa mi zdá byť vhodnejšie odôvodnenie založené na článku 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002. Toto nariadenie totiž stanovuje obmedzenú trojročnú ochranu akéhokoľvek dizajnu v rámci Európskej únie za predpokladu, že je nový a originálny, bez potreby jeho zápisu.

37. Je pravda, že sa zdá, že článok 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002 priznáva, vzhľadom na svoje znenie, členským štátom širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o podmienky udeľovania ochrany dizajnov autorským právom. Táto miera voľnej úvahy sa im však priznáva pod podmienkou harmonizácie autorského práva na úrovni Únie, čo potvrdzuje odôvodnenie 32 uvedeného nariadenia, podľa ktorého „v prípade neexistencie úplnej harmonizácie zákona o autorských právach je dôležité, aby sa stanovil princíp kumulovania ochrany podľa dizajnu spoločenstva a podľa zákona o autorských právach,

28 Rozsudok z 1. decembra 2011, Painer (C-145/10, EU:C:2011:798, bod 98).

29 Rozsudok z 1. decembra 2011, Painer (C-145/10, EU:C:2011:798, bod 97).

30 Pozri BENTLY, L.: c. d.

31 Pozri TISCHNER, A.: The role of unregistered rights – a European perspective on design protection. In: *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, č. 4, 2018, ako aj citované diela.

pričom sa ponechá na členských štátoch, aby stanovili rozsah ochrany a podmienok, za ktorých sa takáto ochrana udelí“.³² Z dôvodovej správy k nariadeniu č. 6/2002³³ ešte jasnejšie vyplýva, že riešenie prijaté v súčasnom článku 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002 malo byť prechodným riešením, a to až do harmonizácie autorského práva.

38. Podľa môjho názoru je teda zrejme, že po dosiahnutí tejto harmonizácie, prostredníctvom, najmä, smernice 2001/29, ako ju vyložil Súdny dvor, je miera voľnej úvahy, priznaná členským štátom článkom 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002, obmedzená povinnosťami, ktoré im vyplývajú z uvedenej smernice. Bolo by skutočne prekvapujúce domnievať sa, že akýkoľvek odkaz v texte práva Únie na právo členských štátov znamená oslobodenie tých istých štátov od ich povinností vyplývajúcich, v oblasti, na ktorú sa vzťahuje uvedený odkaz, z iných aktov Únie bez ohľadu na to, či sú predchádzajúcimi alebo nasledujúcimi právnymi aktmi. Takýto odkaz nevyhnutne odkazuje na vnútroštátne právo, ktoré je vymedzené negatívnymi a pozitívnymi povinnosťami vyplývajúcimi z práva Únie.

39. V tejto súvislosti nie som presvedčený argumentom vlády Spojeného kráľovstva, že nariadenie č. 6/2002 bolo prijaté neskôr ako smernica 2001/29. Je pravda, že uvedené nariadenie bolo prijaté až 12. decembra 2001, zatiaľ čo smernica 2001/29 bola prijatá 22. mája 2001. V prvom rade však znenie, ktoré zodpovedá súčasnému zneniu článku 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002, aj keď formulovanému inak, už bolo zahrnuté do prvého návrhu Komisie znenia tohto nariadenia z 3. decembra 1993, teda pred prvým návrhom smernice 2001/29.³⁴ Následne prebiehali legislatívne práce na týchto dvoch textoch súčasne. V druhom rade lehota na prebratie smernice 2001/29 uplynula až 22. decembra 2002, zatiaľ čo nariadenie č. 6/2002 nadobudlo účinnosť začiatkom marca roku 2002. V čase nadobudnutia účinnosti toho nariadenia preto nebola harmonizácia autorských práv podľa smernice 2001/29 úplná, pretože členské štáty ešte neboli povinné prebrať ustanovenia tejto smernice. Formálna následnosť nariadenia č. 6/2002 vo vzťahu k smernici 2001/29 teda nemení analýzu vzťahu medzi týmito dvoma právnymi predpismi: miera voľnej úvahy priznaná členským štátom článkom 96 ods. 2 uvedeného nariadenia je obmedzená povinnosťami vyplývajúcimi zo smernice 2001/29.

40. Nie som presvedčený ani argumentom založeným na prípravných prácach smernice 98/71 alebo nariadenia č. 6/2002.³⁵ Ak mala Komisia ambicióznejšie ciele a ak sa nakoniec rozhodla, že v tom čase nie je vhodné harmonizovať autorské práva členských štátov prostredníctvom legislatívnych aktov týkajúcich sa dizajnov, neznamená to, že ochrana takýchto dizajnov autorským právom by mala predstavovať výnimku vždy, keď sa táto harmonizácia dosiahne. Zatiaľ čo prípravné práce na aktoch práva Únie môžu určite poskytnúť cenné informácie o dôvodoch, ktoré viedli k výberu normotvorcu Únie, poznatky z týchto prípravných prác však nemôžu mať prednosť pred znením a štruktúrou príslušných ustanovení. Predovšetkým nie je vhodné vyvodiť z prípravných prác textu (smernice 98/71 alebo nariadenia č. 6/2002) závery týkajúce sa výkladu alebo rozsahu pôsobnosti iného textu (smernice 2001/29).

41. Vláda Spojeného kráľovstva sa na podporu svojho stanoviska odvoláva tiež na článok 9 smernice 2001/29, podľa ktorého táto smernica nemá vplyv na ustanovenia práva Únie, týkajúce sa najmä dizajnov, vrátane článku 17 smernice 98/71.³⁶ Pokiaľ ide o mňa, zastávam názor, že ani toto ustanovenie smernice 2001/29 nemôže byť základom argumentácie spomínanej vlády. Je zrejme, že smernica 2001/29, ktorá sa týka autorského práva, by nemala mať vplyv na ustanovenia v iných oblastiach, ako sú práva k dizajnom. Článok 17 smernice 98/71, podobne ako článok 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002, však nie je ustanovením v oblasti práva dizajnov, ale v oblasti autorských práv.

32 Podobné znenie sa nachádza v odôvodnení 8 smernice 98/71.

33 KOM(93) 342 v konečnom znení z 3. decembra 1993, s. 53 až 55.

34 KOM(97) 628 v konečnom znení z 21. januára 1998.

35 Toto tvrdenie je uvedené v právnej náuke, pozri okrem iného, BENTLY, L.: c. d.

36 Podľa môjho názoru článok 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002.

Iný výklad by znamenal, že ochrana diel úžitkového umenia uplatňovaná autorským právom je funkciou práva k dizajnom, zatiaľ čo tieto dve oblasti sú autonómne. Článok 9 smernice 2001/29 teda nemôže byť vykladaný ako základ pre vylúčenie dizajnov z harmonizácie vykonanej smernicou 2001/29.

42. V každom prípade, ak by normotvorca Únie chcel zaviesť takúto dôležitú výnimku z harmonizovaného autorského práva, neurobil by to implicitne v rôznych aktoch práva Únie, ale jasným a explicitným spôsobom, napríklad v článku 1 smernice 2001/29, ktorý vymedzuje rozsah jej pôsobnosti.

43. Česká vláda dodáva, že smernica 2001/29, tak ako uvádza jej názov, zosúladuje len „niektoré aspekty autorských práv“, a to „v informačnej spoločnosti“. Nerozumiem však, akým spôsobom by toto zistenie mohlo podporovať tvrdenia, ktoré rozvíja v oblasti ochrany diel úžitkového umenia.

44. Je pravda, že smernica 2001/29 ponecháva mimo svojej pôsobnosti dôležité aspekty autorského práva: osobnostné práva, kolektívna správa práv, ochrana týchto práv (s výnimkou všeobecného ustanovenia článku 8), atď. Spoločnosť G-star sa však v konaní vo veci samej odvolávala na výlučné právo autora udeliť alebo zakázať rozmnožovanie jeho diela. Toto právo je pritom plne harmonizované smernicou 2001/29. Je tiež pravda, že najmä v anglickej literatúre sa smernica 2001/29 často označuje ako „smernica v informačnej spoločnosti“ (Information Society Directive). Zdá sa mi, že niektorí autori odvodzujú z tohto neformálneho názvu závery, ktoré sú tak prehnané, až sú nesprávne. Napriek tomu, že článok 1 ods. 1 smernice 2001/29 pripisuje „osobitný... dôraz... na informačnú spoločnosť“, skutočnosťou zostáva, že ustanovenia tejto smernice sa majú uplatňovať rovnako v akomkoľvek prostredí bez ohľadu na to, či spadajú do informačnej spoločnosti alebo nie. Skutočnosť, že dizajny sú zvyčajne zapracované do hmotných predmetov patriacich do „reálneho“ sveta,³⁷ preto neodôvodňuje ich vylúčenie z ochrany ustanovenej touto smernicou.

45. Tvrdenie týchto vlád nie je založené ani na medzinárodnom práve. Je pravda, že článok 2 ods. 7 Bernského dohovoru ponecháva na voľnú úvahu signatárskych štátov otázku uplatňovania autorských práv k dizajnom. Predmetný dohovor sa však uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté povinnosti členských štátov vyplývajúce z práva Únie. Ak teda toto právo obmedzuje slobodnú voľbu členských štátov, fakultatívne ustanovenie Bernského dohovoru nemôže zabrániť tomuto obmedzeniu. Akýkoľvek iný záver bude v rozpore s článkom 351 druhým odsekom ZFEÚ. Rovnaké úvahy platia aj pre článok 25 dohody TRIPS.

46. Okrem toho, ak by sa článok 2 ods. 7 Bernského dohovoru mal považovať za výnimku z povinností členských štátov vyplývajúcich zo smernice 2001/29, potom by bolo potrebné uplatniť aj druhú vetu tohto odseku, ktorá zakotvuje zásadu reciprocity medzi signatárskymi štátmi pri ochrane dizajnov. Podľa tohto ustanovenia sa v prípade predmetov, ktorú sú v štáte pôvodu chránené iba ako vzory a modely, možno v inom štáte dovoľávať iba tejto osobitnej ochrany, pričom ak sa v tomto štáte neposkytuje takáto osobitná ochrana, budú chránené autorským právom. Odstránenie tejto zásady reciprocity, ako zdroja diskriminácie, ktorá je v rozpore s pravidlami vnútorného trhu medzi členskými štátmi, bolo jedným z cieľov článku 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002.³⁸

47. Nakoniec tvrdenie, podľa ktorého článok 17 smernice 98/71 umožňuje členským štátom odchyliť sa od ustanovení autorského práva Únie, je vyvrátená judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa výkladu tohto ustanovenia. Vo veci Flos,³⁹ týkajúcej sa dĺžky ochrany dizajnov podľa autorského práva, Súdny dvor rozhodol, že možnosť členského štátu určiť rozsah a podmienky udelenia takejto ochrany sa

³⁷ Na rozdiel od virtuálneho sveta.

³⁸ Pozri dôvodovú správu k tomuto nariadeniu KOM(93) 342 v konečnom znení, s. 56.

³⁹ Rozsudok z 27. januára 2011 (C-168/09, EU:C:2011:29, bod 39).

nemôže týkať dĺžky tejto ochrany, ktorá bola zosúladená na úrovni Únie smernicou 93/98/EHS⁴⁰. Rovnaké konštatovanie možno uviesť vo vzťahu k smernici 2001/29: vzhľadom na to, že táto smernica, tak ako ju vykladá Súdny dvor, harmonizovala majetkové práva autorov, vrátane pojmu „dielo“, ktorý je základom jednotného uplatňovania týchto práv, tieto otázky nespádajú do pôsobnosti práva priznaného členským štátom v článku 17 smernice 98/71 a analogicky článku 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002. Súhlasím s postojom Komisie vyjadreným v jej pripomienkach.

48. Článok 17 smernice 98/71 a článok 96 ods. 2 nariadenia č. 6/2002 sa teda majú vykladať ako potvrdenie zásady kumulácie ochrany: dielo úžitkového umenia nemôže byť vyňaté z ochrany autorských práv iba preto, že sa naň uplatňuje ochrana *sui generis* ako na dizajn. Na druhej strane tieto ustanovenia nemožno vykladať ako odchýlky z ustanovení smernice 2001/29 alebo akéhokoľvek iného textu Únie upravujúceho autorské práva.

Predbežný návrh

49. V tomto štádiu sa preto domnievam, že na prejudiciálne otázky je potrebné odpovedať v tom zmysle, že článok 2 písm. a) smernice 2001/29, ako ho vykladá Súdny dvor, bráni tomu, aby boli priemyselné vzory chránené autorským právom iba vtedy, ak majú výrazný umelecký charakter, ktorý presahuje rámec toho, čo sa bežne vyžaduje od iných kategórií diel.

Záverečné poznámky k ochrane dizajnov podľa autorského práva

50. V tejto súvislosti by som nechcel ignorovať alebo podceňovať obavy vyjadrené vládami, ktoré predložili v prejednávanej veci svoje pripomienky, ako aj niektorými predstaviteľmi právnej náuky,⁴¹ pokiaľ ide o škodlivé dôsledky nadmernej ochrany dizajnov autorským právom.

51. V skutočnosti ochrana dizajnov *sui generis*, ako je stanovená v nariadení č. 6/2002, je dobre prispôbená osobitnej povahe týchto predmetov ochrany, to znamená, že bežné a hromadne vyrábané úžitkové predmety, ktoré však môžu mať aj určité originálne estetické vlastnosti, sú predmetmi hodnými ochrany. Táto ochrana je dostatočne dlhá na to, aby sa investície do vývoja dizajnu⁴² stali ziskovými, bez toho, aby sa príliš obmedzila hospodárska súťaž. Podobne podmienky na získanie tejto ochrany, založené na originalite a novosti, ako aj na kritériu pre určenie porušenia, ktorým je celkový vizuálny dojem,⁴³ sú prispôbené realite trhov, ktorým sú tieto predmety určené.

52. Ak je však príliš ľahké získať, pre ten istý predmet, ochranu podľa autorského práva, ktorá nepodlieha žiadnej formalite, ktorá sa uplatňuje od vytvorenia predmetu a bez podmienky novosti a ktorej trvanie je prakticky nekonečné, pokiaľ ide o užitočnosť dizajnu pre jeho majiteľa,⁴⁴ existuje riziko, že režim autorských práv bude mať prednosť pred režimom *sui generis* pre dizajny. Toto odstránenie by malo niekoľko negatívnych účinkov: oslabenie autorských práv, usilujúce sa o ochranu tvorby, ktorá je v skutočnosti samozrejmosťou, prekážku hospodárskej súťaže z dôvodu nadmernej dĺžky ochrany alebo právnej neistoty tým, že konkurenti nie sú schopní predvídať, či dizajn, ktorého ochrana *sui generis* sa skončila, nie je chránený tiež autorským právom.

40 Smernica Rady z 29. októbra 1993 o zosúladení lehoty ochrany autorského práva a niektorých príbuzných práv (Ú. v. ES L 290, 1993, s. 9; Mim. vyd. 17/001), ktorá bola nahradená smernicou 2006/116.

41 Pozri najmä BENTLY, L.: c. d., ako aj TISCHNER, A.: The role of unregistered rights – a European perspective on design protection. In: *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, č. 4, 2018.

42 Podľa nariadenia č. 6/2002 je toto obdobie tri roky v prípade nezapísaných dizajnov a päť rokov, ktoré možno obnoviť do 25 rokov, v prípade zapísaných dizajnov, čo je postačujúce pre priemerný dizajn s komerčnou hodnotou približne štyri roky a dokonca aj menej (jednu alebo dve sezóny) v odevnom priemysle (pozri TISCHNER, A.: The role of unregistered rights – a European perspective on design protection, a VAN KEYMEULEN, E.: Copyrighting couture or counterfeit chic? Protecting fashion design: a comparative EU-US perspective. In: *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, č. 10, 2012, s. 728 – 737).

43 Pozri články 4 a 10 nariadenia č. 6/2002.

44 Ochrana autorských práv platí počas celého života autora a 70 rokov po jeho smrti.

53. Tieto obavy vysvetľujú rôzne obmedzenia ochrany diel úžitkového umenia autorským právom v národných režimoch duševného vlastníctva uvedených v úvode týchto návrhov. Na druhej strane, ako som uviedol v odpovedi na prejudiciálne otázky, režim autorského práva Únie neobsahuje žiadny právny základ pre takéto obmedzenie, diela úžitkového umenia sú chránené ako vlastné duševné výtvary autora, rovnako ako ostatné kategórie diel.

54. Zdá sa mi však, že striktné uplatňovanie autorského práva vnútroštátnymi súdmi by mohlo do značnej miery napraviť nevýhody vyplývajúce z kumulácie tohto typu ochrany s ochranou dizajnov *sui generis*. V skutočnosti nejde o rozšírenie ochrany poskytovanej dizajnom prostredníctvom autorských práv až 70 rokov po smrti autora, ale o dosiahnutie, pokiaľ ide o diela úžitkového umenia, osobitných cieľov autorského práva pomocou ustanovení, ktoré sú mu vlastné.

55. Autorské práva a práva k dizajnom majú pritom rozdielne ciele. Posledné uvedené chránia investície vložené do tvorby dizajnov pred ich napodobňovaním zo strany konkurentov. Na druhej strane, autorské práva túto ochranu pred konkurenciou nepozná. Práve naopak, dialóg, inšpirácia, preformulovanie sú neodmysliteľnou súčasťou duševnej tvorby a autorské práva nie sú určené na to, aby im bránili.⁴⁵ To, čo chráni autorské právo, prinajmenšom prostredníctvom majetkových práv, je možnosť neobmedzeného ekonomického využívania diela ako takého.

56. Tieto rôzne ciele idú ruka v ruke s rôznymi mechanizmami a zásadami ochrany.

57. Po prvé hoci hranica originality prijatá autorským právom nie je zvyčajne veľmi vysoká, predsa len existuje. Na to, aby autor požíval ochranu, musí byť slobodný a kreatívny. Riešenia diktované výlučne technickým výsledkom nemôžu byť chránené,⁴⁶ rovnako ako dielo bez akejkoľvek tvorivosti.⁴⁷ V tomto zmysle nie je potrebné požadovať od úžitkových predmetov osobitne vysokú umeleckú úroveň v porovnaní s inými kategóriami diel, stačí doslovne uplatniť kritérium *vlastnej duševnej tvorby autora*. Každý úžitkový predmet má vizuálny vzhľad, výsledok práce svojho dizajnéra. Nie každý vizuálny aspekt však bude chránený autorským právom.

58. Po druhé autorské právo je založené na rozlišovaní medzi myšlienkou a jej vyjadrením, pričom len vyjadrenie je chránené. Pokiaľ ide o diela úžitkového umenia, táto dichotómia podľa môjho názoru pravdepodobne zmierňuje protikonkurenčné účinky ich ochrany autorským právom. Dovolím si na ilustráciu môjho stanoviska uviesť ako príklad predmety, o ktoré ide vo veci samej.

59. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že žalobkyňa vo veci samej žiada o ochranu, pokiaľ ide o:

„modely... bundy a tričká... ktoré zahŕňajú viacerý prvky, najmä zobrazenie vytlačené na prednej časti bundy, kombináciu farieb, umiestnenie vrecka na úrovni brucha a otvory na vrecku...“ a

„model [nohavíc], ktorý sa vyznačuje spôsobom, akým sa strihá a skladá každý z troch rôznych dielov. Použitím dielov rôznych dĺžok a foriem sa umožní vytvoriť jedna časť nohavíc s... trojrozmerným (3D) efektom, ktorá sa vnútri a vzadu stiahne, a ktorá zahalí nohu užívateľa (skrutkovací efekt). Ďalšie prvky, ktoré prispievajú ku „skrutkovaciemu efektu“ sú šípky („darts“), ktoré sú súčasťou modelu v mieste kolena, jedna na každej nohe“.

45 Pre niektoré súvisiace práva to nemusí platiť, napríklad pre zvukové záznamy, kde je ťažké hovoriť o inšpirácii (pozri návrhy, ktoré som predniesol vo veci Pelham a i. (C-476/17, EU:C:2018:1002).

46 Rozsudok z 22. decembra 2010, Bezpečnostní softwarová asociace (C-393/09, EU:C:2010:816, body 49 a 50).

47 Rozsudok z 1. marca 2012, Football Dataco a i. (C-604/10, EU:C:2012:115, bod 33).

60. Zatriedenie dotknutých predmetov ako chránených diel a zistenie možného porušenia, prvky čisto skutkového stavu, sú samozrejme v plnej právomoci vnútroštátneho súdu. Zdá sa mi však, že vlastnosti ako „osobitná zostava založená na tvaroch, farbách, slovách a číslach“, „farebná schéma“, „umiestnenie vreciek na bruchu“ alebo „strih s montážou troch panelov“, ktoré sa vytykajú spoločnosti Cofemel, by sa mali posudzovať ako myšlienky, ktoré by mohli mať rôzne výrazy alebo dokonca ako funkčné riešenia⁴⁸ a nemali by byť chránené autorskými právami.

61. Okrem toho spoločnosť G-Star sa odvoláva na inovatívny a jedinečný (v tom čase) charakter svojho modelu G-Star Elwood, ktorý bol zavedený v roku 1996, a zdá sa, že spoločnosť G-Star chce chrániť autorskými právami svoje dobré meno a rozlišovaciu spôsobilosť svojich výrobkov, ktoré sú zvyčajne chránené zákonom o ochranných známkach.

62. Je pravda, že porušenie autorských práv by v žiadnom prípade nemalo spočívať v kompletnom rozmnožovaní diela. Túto ochranu požívajú aj rôzne časti diela pod podmienkou, že obsahujú prvky, ktoré vyjadrujú vlastnú duševnú tvorbu autora diela.⁴⁹ Nesmú byť prvkami jednoducho inšpirovanými myšlienkami vyjadrenými dielom, ale časťami tohto diela. Posúdenie tejto otázky musí vykonať sudca z prípadu na prípad. V rámci tohto posúdenia musí sudca tiež zabezpečiť, aby bol predmet požadovanej ochrany dostatočne identifikovaný.⁵⁰

63. Nakoniec po tretie, autorské práva sa odlišujú od práv k dizajnom v posúdení porušenia chránených výlučných práv. V súlade so znením článku 10 ods. 1 nariadenia č. 6/2002, právo dizajnu poskytuje ochranu proti „aké[mukoľvek] dizajn[u], ktorý nevyvoláva u informovaného užívateľa odlišný celkový dojem“. Tento pojem „celkového dojmu“ je však úplne mimo autorského práva.

64. Autorské práva chránia konkrétne dielo, nie dielo s vizuálnym aspektom.⁵¹ Dvaja fotografi, ktorí súčasne snímajú tú istú scénu, môžu získať snímky, ktoré nevytvárajú odlišný celkový vizuálny dojem. Pokiaľ ide o práva k dizajnom, ktorýkoľvek z nich, ktorý svoju fotografiu zverejnil skôr, by mohol namietat zverejnenie fotografie druhým fotografom. Nie je to tak v prípade autorského práva, kde paralelná tvorba, ak je skutočne originálna, je nielen zákonná, ale požíva aj ochranu ako samostatné dielo. To isté platí pre tvorbu inšpirovanú predchádzajúcimi dielami. Pokiaľ táto tvorba nepredstavuje neautorizované rozmnožovanie pôvodných prvkov diela inej osoby, nevzniká otázka porušenia autorských práv, či je celkový vizuálny dojem odlišný alebo nie.

65. Autorské právo teda umožní pôvodcovi dizajnu namietat zverejnenie a použitie dizajnu, ktorý nevyvoláva odlišný celkový vizuálny dojem iba vtedy, ak dokáže preukázať rozmnožovanie pôvodných prvkov svojho dizajnu.

66. Vzhľadom na žiadosť o ochranu dizajnu podľa autorského práva musí súd zohľadniť tieto prvky, s cieľom rozlišovať, na čo sa prípadne vzťahuje ochrana *sui generis* dizajnov, a čo je chránené autorským právom, a predísť tak zámene týchto dvoch systémov ochrany.

48 Vrecko umiestnené na zadnej strane bundy by nemalo veľký význam.

49 Rozsudok zo 16. júla 2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, bod 39).

50 Pozri rozsudok z 13. novembra 2018, Levola Hengelo (C-310/17, EU:C:2018:899, bod 40).

51 MARKIEWICZ, R.: *Ilustrowane prawo autorskie*. Wolters Kluwer, Warszawa, 2018, s. 79.

Návrh

67. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky položené Supremo Tribunal de Justiça (Najvyšší súd, Portugalsko) takto:

1. Článok 2 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti, tak ako ho vykladá Súdny dvor, bráni tomu, aby boli priemyselné vzory chránené autorským právom iba vtedy, ak majú výrazný umelecký charakter, ktorý presahuje rámec toho, čo sa bežne vyžaduje od iných kategórií diel.
2. Vzhľadom na žiadosť o ochranu autorským právom dizajnu alebo priemyselného vzoru má vnútroštátny súd zohľadniť osobitné ciele a mechanizmy tohto práva, ako napríklad ochranu nie myšlienok, ale výrazov a kritérií posúdenia porušenia výlučných práv. Na druhej strane vnútroštátny súd nemôže na ochranu podľa autorského práva uplatniť osobitné kritériá ochrany dizajnov.